

Jord- och skogsbruksutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om produktionsområdet för högklassig utsädespotatis

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om produktionsområdet för högklassig utsädespotatis (RP 61/2016 rd): Ärendet har remitterats till jord- och skogsbruksutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- lagstiftningsråd Timo Rämänen, jord- och skogsbruksministeriet
- specialsakkunnig Marja Savonmäki, jord- och skogsbruksministeriet
- direktör Matti Puolimatka, Livsmedelssäkerhetsverket
- beredskapsombud Juha Mantila, Försörjningsberedskapscentralen
- verkställande direktör Mika Kauppinen, HZPC Kantaperuna Oy
- verkställande direktör Paula Ilola, Finska centralen för utsädespotatis Ab
- växtodlingsombudsman Antti Lavonen, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK rf.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- justitieministeriet
- High Grade-kommittén.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslår regeringen en lag om produktionsområdet för högklassig utsädespotatis. Produktionsområdet för högklassig utsädespotatis omfattar området för Tyrnävä och Limingo kommuner. Genom den föreslagna lagen upphävs lagen om kraven i fråga om potatisodling inom produktionsområdet för högklassig utsädespotatis. I den föreslagna lagen finns bestämmelser om saluföring och produktion av potatis samt om tryggnad av växters sundhet inom produktionsområdet för högklassig utsädespotatis, tillsynsmyndigheten, rätten att utföra granskningar samt tvångsmedel och påföljder.

Lagen avses träda i kraft så snart som möjligt.

Betänkande JsUB 9/2016 rd

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Utskottet konstaterar att ett produktionsområde för högklassig utsädespotatis garanterar produktion av högre utsädesklasser under rena förhållanden. Området är viktigt för de berörda aktiva företagen inom sektorn för utsädespotatis. Det är också viktigt för den inhemska försörjningen av utsädespotatis och för en tryggad försörjningsberedskap. Kontrollerad utsädespotatis av hög kvalitet är för potatisodlaren en betydande produktionsinsats med hjälp av vilken skördenivån och skörde kvaliteten kan höjas och således produktionen av högklassig potatis tryggas.

Utskottet understryker att risken för att farliga växtskadegörare sprids med importerat utsäde är stor och kräver ständig beredskap. Dessutom måste det finnas förmåga att hindra att andra växtskadegörare sprids till området eller att de ökar i alltför hög grad. Genom propositionen utses Livsmedelssäkerhetsverket till den myndighet som ska utöva tillsyn och utfärdas närmare bestämmelser om förutsättningarna för potatisproduktion inom området, bevarande av uppgifter, rätten att få uppgifter och rätten att utföra granskningar. Utskottet anser att de nya bestämmelserna under inga omständigheter får medföra ökad byråkrati för odlarna.

Ett förbud mot att saluföra eller använda potatis kan godtas när man vill garantera den fytosanitära situationen, men ett förbud får inte leda till oskäligen situationer för de enskilda odlarnas vidkommande. Det kan vara ekonomiskt ohållbart för en gård att tvingas förstöra växtbestånd. När köpt utsäde används kan odlaren inte påverka hur pass virusangripet växtbeståndet är. Metoder av detta slag bör användas bara i synnerligen allvarliga fall. Därför kommer utskottet att i detaljmotiven föreslå ändringar i de föreslagna bestämmelserna.

Producenterna av matpotatis inom det berörda produktionsområdet blir tvungna att årligen köpa nytt utsäde av unionsklass E. Detta medför merkostnader i förhållande till landets övriga matpotatisproducenter. Staten har inte betalat någon ersättning för detta sedan 2011. Utsädesproduktionen har nytta av den goda fytosanitära situationen inom området och av områdets status som produktionsområde för högklassig utsädespotatis. Den säkra produktionsmiljön och närheten till utsädesförsörjningen är till nytta också för produktionen av matpotatis. Utskottet vill understryka att sektorerna för matpotatis och utsädespotatis genom ett brett samarbete på andra sätt än genom lagstiftning måste kunna komma överens om hur båda sektorernas intressen och möjligheter till fortsatt produktion tryggas på ett rättvist sätt.

Sammantaget anser utskottet att propositionen behövs och fyller sitt syfte. Utskottet tillstyrker lagförslaget, men med följande ändringar.

DETALJMOTIVERING

9 §. Åtgärder för bevarande av ett gott sundhetstillstånd för växter inom produktionsområdet för högklassig utsädespotatis. Utskottet påpekar att det krävs att bestämmelser som begränsar egendomsskyddet är proportionerliga. Därför har det i lagstiftningen ansetts motiverat att tillsynsmyndighetens viktigaste befogenheter kräver att åtgärden är nödvändig för att uppnå ett lagstadgat syfte. Därför och med hänvisning till sina överväganden föreslår utskottet att 1 mom.

Betänkande JsUB 9/2016 rd

preciseras med ett omnämnande av att beslutet i momentet får meddelas bara om det är nödvändigt för att trygga växternas sundhet.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Jord- och skogsbruksutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslaget i proposition RP 61/2016 rd med ändringar. (Utskottets ändringsförslag)

Utskottets ändringsförslag

Lag

om produktionsområdet för högklassig utsädespotatis

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Lagens syfte och tillämpningsområde

Syftet med denna lag är att trygga verksamhetsförutsättningarna för produktionsområdet för högklassig utsädespotatis och trygga produktionen av utsädespotatis för hela landets behov samt att främja potatisproduktionen.

Med produktionsområdet för högklassig utsädespotatis avses i denna lag området för Tyrnävä och Limingo kommuner, inom vilket det i enlighet med kommissionens beslut 2004/3/EG vid saluföring av utsädespotatis i hela eller en del av vissa medlemsstaters territorium kan tillämpas strängare åtgärder mot vissa sjukdomar än de som fastställs i bilagorna I och II till rådets direktiv 2002/56/EG.

2 §

Förhållande till annan lagstiftning

På åtgärder i syfte att bevara ett gott sundhetstillstånd för växter samt på bekämpning av växtskadegörare och på förhindrande av att dessa sprids tillämpas lagen om skydd för växters sundhet (702/2003). På produktion och marknadsföring av utsädespotatis tillämpas lagen om handel med utsäde (728/2000).

Betänkande JsUB 9/2016 rd

3 §

Saluföring av potatis och användning av potatis som utsäde

Potatis som saluförs eller används som utsäde inom produktionsområdet för högklassig utsädespotatis ska vara av den utsädesklass som förutsätts i kommissionens beslut 2004/3/EG om bemyndigande att det, för saluföring av utsädespotatis i vissa medlemsstaters samlade territorium eller delar därav, tillämpas strängare åtgärder mot vissa sjukdomar än de som fastställts i bilagorna I och II i rådets direktiv 2002/56/EG, eller av en högre utsädesklass.

Närmare bestämmelser om de utsädesklasser som saluförs inom produktionsområdet för högklassig utsädespotatis och om de krav som ställs på utsädespotatis som används inom produktionen av potatis kan utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

4 §

Tryggande av växters sundhet inom produktionsområdet för högklassig utsädespotatis

En saluförare och en odlare, nedan *aktör*, ska se till att odlings- och produktionshygien enligt god sed för odling av potatis iakttas, att behövliga transportmedel rengörs och att produktionsplatsens potatisavfall hanteras och förstörs på ett tryggt sätt. Aktören ska på det sätt som föreskrivs i 4 § 4 mom. 3 punkten i lagen om skydd för växters sundhet åtminstone visuellt kontrollera de produkter och lokaler som omfattas av tillämpningsområdet för den lagen.

Närmare bestämmelser om tryggande av utsädespotatisens sundhet och om iakttagande av god sed för odling av potatis inom produktionsområdet för högklassig utsädespotatis kan utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

5 §

Bevarande av och rätt att få uppgifter

En aktör ska i minst ett år bevara de uppgifter genom vilka det vid behov och utan svårighet kan utredas vilka utsädesklasser som använts inom produktionen av utsädespotatis och annan potatis än utsädespotatis samt bevara andra för tillsynen behövliga uppgifter.

Livsmedelssäkerhetsverket har trots sekretessbestämmelserna rätt att av en aktör få de uppgifter och handlingar som behövs för de granskningar och den tillsyn som avses i denna lag.

6 §

Tillsynsmyndighet

Livsmedelssäkerhetsverket svarar för verkställigheten av denna lag, för tillsynen över att lagen och de bestämmelser och föreskrifter som utfärdats med stöd av den iakttas samt för organisationen av tillsynen.

Livsmedelssäkerhetsverket ska utarbeta en plan för tillsynen över produktionsområdet för högklassig utsädespotatis och en tillsynsrapport om genomförd tillsyn.

Betänkande JsUB 9/2016 rd

7 §

Granskningsrätt

Livsmedelssäkerhetsverket har rätt att för verkställigheten av denna lag och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den och för tillsynen över att dessa iakttas få tillträde till odlingar och andra områden, produktions- och lagerbyggnader och andra byggnader och transportmedel samt att granska de uppgifter som avses i 5 § och en aktörs bokföring, att utföra granskningar och att utan ersättning ta prov för undersökningar. Vid granskningen ska bestämmelserna i 39 § i förvaltningslagen (434/2003) iakttas. Granskning får dock inte utföras i utrymmen som används för boende av permanent natur.

8 §

Förbud att saluföra eller använda potatis

Livsmedelssäkerhetsverket får utfärda förbud att saluföra eller använda ett visst potatisparti för den som i strid med 3 § överlämnar eller tar emot utsädespotatis eller annan potatis än utsädespotatis för odling inom produktionsområdet.

9 §

Åtgärder för bevarande av ett gott sundhetstillstånd för växter inom produktionsområdet för högklassig utsädespotatis

Om utsädespotatis inte uppfyller kraven enligt 3 §, får Livsmedelssäkerhetsverket, när det är nödvändigt för att trygga växters sundhet, besluta att utsädespotatisbestånd eller andra potatisbestånd ska förstöras, att odlingen av åkern ska begränsas under följande vegetationsperiod eller att granskningar av skadegörare av potatisbeståndet eller potatisskörden ska utföras på aktörens bekostnad.

Om en aktör har försummat att uppfylla kraven enligt 4 §, får Livsmedelssäkerhetsverket för tryggande av växters sundhet besluta att aktören ska vidta korrigerande åtgärder.

Närmare bestämmelser av teknisk natur om förstöring av potatisbestånd, begränsning av odling av en åker och granskning av skadegörare av potatisbestånd och potatisodling får utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

10 §

Vite eller tvångsutförande

Livsmedelssäkerhetsverket får förena ett förbud eller föreläggande enligt 8 och 9 § med vite eller med hot om att den försummade åtgärden vidtas på den försumliges bekostnad.

Betänkande JsUB 9/2016 rd

11 §

Straffbestämmelser

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet

1) inom produktionsområdet för högklassig utsädespotatis saluför potatis som inte uppfyller kravet enligt 3 § eller enligt bestämmelser som utfärdats med stöd av den,

2) inom produktionsområdet för högklassig utsädespotatis i produktionen av utsädespotatis eller annan potatis än utsädespotatis använder utsädespotatis som inte uppfyller kravet enligt 3 § eller enligt bestämmelser som utfärdats med stöd av den, eller

3) inte uppfyller det krav på tryggnad av växters sundhet som föreskrivs i 4 § eller i bestämmelser som utfärdats med stöd av den

ska för *äventyrande av produktionsområdet för högklassig utsädespotatis* dömas till böter.

För äventyrande av produktionsområdet för högklassig utsädespotatis får eftergift ske i fråga om åtal eller straff, om de ekonomiska följderna på grund av ett annat myndighetsbeslut som meddelats till följd av gärningen kan anses vara en tillräcklig påföljd för aktören i förhållande till hur allvarlig gärningen var eller om aktören bryter mot ett förbud eller ett föreläggande som har meddelats med stöd av denna lag och förenats med vite.

Livsmedelssäkerhetsverket anmäler förseelser enligt 1 mom. till åtalsprövning. Anmälan behöver inte göras, om förseelsen som helhet betraktad kan anses vara uppenbart ringa.

12 §

Ändringssökande

Ändring i ett beslut av tillsynsmyndigheten får sökas genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen (586/1996).

Ändring i beslut av förvaltningsdomstolen får sökas genom besvär endast, om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd.

I ett förbud eller föreläggande med stöd av denna lag kan det bestämmas att förbudet eller föreläggandet ska iakttas trots ändringssökande, om inte den myndighet där ändring söktes bestämmer något annat.

13 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 .

Genom denna lag upphävs lagen om kraven i fråga om potatisodling inom produktionsområdet för högklassig utsädespotatis (574/2002).

Helsingfors 27.5.2016

Betänkande JsUB 9/2016 rd

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Jari Leppä cent
medlem Markku Eestilä saml
medlem Pertti Hakanen cent
medlem Teuvo Hakkarainen saf (delvis)
medlem Hanna Halmeenpää gröna
medlem Lasse Hautala cent
medlem Anne Kalmari cent
medlem Susanna Koski saml
medlem Jari Myllykoski vänst
medlem Tytti Tuppurainen sd
medlem Harry Wallin sd
medlem Eerikki Viljanen cent
medlem Peter Östman kd
ersättare Juha Pylväs cent.

Sekreterare var

utskottsråd Carl Selenius.